

4.2 Levels and mastery-based learning

Στο προηγούμενο βίντεο, αναφέραμε ότι μία από τις ομοιότητες μεταξύ της μικτής μάθησης και της παιχνιδοποίησης είναι ότι και οι δύο αναγνωρίζουν την ύπαρξη διαφορετικών επιπέδων μάθησης μεταξύ των μαθητών και την ανάγκη για αποτελεσματική διαφοροποίηση που μπορεί να αντιμετωπίσει τις διαφορετικές εκπαιδευτικές ανάγκες ανάλογα.

Ανά πάσα στιγμή στην τάξη μας, όπως όλοι γνωρίζουμε, μπορεί να έχουμε ποικίλα επίπεδα κατανόησης και κατάκτησης του περιεχομένου. Πριν αρχίσουμε να ασχολούμαστε με την αντιμετώπιση αυτών των ποικίλων επιπέδων, είναι σημαντικό να ξεκαθαρίσουμε κάτι σε σχέση με αυτά τα επίπεδα. Ας πούμε ότι χωρίζουμε αυτά τα ποικίλα επίπεδα σε τρία αν και σε κάθε δεδομένη τάξη μπορεί φυσικά να υπάρχουν περισσότερα από τρία. Για χάρη αυτού του βίντεο ας πούμε ότι αυτά τα τρία επίπεδα κατηγοριοποιούνται ως Αρχάριοι, Μέσοι και Προχωρημένοι. Κάθε ένα από αυτά τα επίπεδα περιέχει ομάδες μαθητών των οποίων η γνώση του περιεχομένου αντικατοπτρίζει την κατηγορία στην οποία έχουν τοποθετηθεί. Πολλές φορές αυτό που κάνουμε ως εκπαιδευτές/εκπαιδευτές είναι ότι εργαζόμαστε γύρω από σταθερές ομαδοποιήσεις που σημαίνει ότι οι συμμετέχοντες σε κάθε ομάδα και επίπεδο δεν αλλάζουν ποτέ. Για παράδειγμα, η Μαρία, ο Τομ, ο Γιάννης, ο Χουσεΐν, η Σακίρα και η Έλενα θα είναι πάντα μαζί στην ίδια ομάδα και πάντα στο ίδιο επίπεδο. Αυτό είναι εντελώς μη ρεαλιστικό, καθώς το επίπεδο ενδιαφέροντος, κατανόησης και κατάκτησης του καθενός από αυτούς τους μαθητές μπορεί να αλλάζει σε καθημερινή βάση ανάλογα με τον μοναδικό συνδυασμό πραγμάτων όπως οι έννοιες διδασκαλίας και άλλες μεταβλητές που υπάρχουν στο μαθησιακό περιβάλλον. Αν για παράδειγμα η Shakira βρεθεί μια μέρα σε ένα μάθημα για ένα θέμα στο οποίο έχει εκτεθεί στο παρελθόν και την ενδιαφέρει, το να παραμείνει στην κατηγορία Αρχάριοι δεν θα είναι ιδανικό γι' αυτήν, καθώς δεν θα πρέπει να μάθει κάτι καινούργιο και έτσι δεν θα προκληθεί αρκετά ώστε να φτάσει σε ένα υψηλότερο επίπεδο δεξιοτεχνίας. Αντίθετα, η Βασιλική που τοποθετήθηκε για πρώτη φορά σε μια ομάδα με τους μαθητές της κατηγορίας Προχωρημένων μπορεί να μην έχει εκτεθεί ποτέ στο θέμα που διδάσκετε αυτή τη στιγμή και επομένως θα χρειαστεί περισσότερη βοήθεια. Αν παραμείνει στην κατηγορία Προχωρημένων θα χάσει την ευκαιρία να του προσφερθεί η εκπαιδευτική βάση που θα χρειαζόταν για να μπορέσει να κατακτήσει το περιεχόμενο που διδάσκετε. Βλέπετε, λοιπόν, ότι αν δεχτούμε σταθερές ομαδοποιήσεις οι μαθητές θα χάσουν με τον έναν ή τον άλλο τρόπο. Επιπλέον, οι σταθερές ομαδοποιήσεις συμβάλλουν στην ετικετοποίηση των μαθητών και στην προκατάληψη και την αρνητικότητα που συνδέεται με την ετικετοποίηση των μαθησιακών ικανοτήτων.

Για το λόγο αυτό, ως εκπαιδευτικοί/εκπαιδευτές ή εργαζόμενοι στη νεολαία, πρέπει να κάνουμε μια στροφή από τη χρήση σταθερών ομαδοποιήσεων στη χρήση δυναμικών ομαδοποιήσεων που αλλάζουν ανάλογα με τις ανάγκες των μαθητών. Ο μόνος τρόπος για να γίνει αυτό εφικτό είναι οι εκπαιδευτές, οι εκπαιδευτές ή οι εργαζόμενοι στη νεολαία να εφαρμόσουν μια αλλαγή στους ρόλους τους. Πρέπει να μετατοπιστούν από το ρόλο του διδάσκοντα σε αυτόν του διευκολυντή, καθώς κάτι τέτοιο όχι μόνο θα συνεπάγεται αλλαγή νοοτροπίας σε σχέση με τις δυνατότητες των μαθητών, αλλά θα αναγκάσει και τον επαγγελματία να είναι πιο κινητικός. Ο επαγγελματίας δεν θα είναι πλέον σταθερός στο μπροστινό μέρος της τάξης και θα διδάσκει στη "μέση", αλλά θα αναγκαστεί να κινείται συνεχώς στην τάξη. Για να το φανταστείτε καλύτερα αυτό, φανταστείτε τον εαυτό σας με ένα πρόχειρο να κινείται στην τάξη και να ακούει τις συζητήσεις των μαθητών σας και

να κοιτάζει τις εργασίες τους στην τάξη, καθώς αυτοί εστιάζουν στην εφαρμογή της γνώσης σύμφωνα με όσα ακούτε και βλέπετε αρχίζετε να κρατάτε σημειώσεις και να διαγιγνώσκετε τις ανάγκες τους εν κινήσει. Με βάση τις αξιολογήσεις σας αρχίζετε να τους μετακινείτε σε μικρότερες ομάδες που αποτελούνται από μαθητές με παρόμοιες εκπαιδευτικές ανάγκες τη δεδομένη χρονική στιγμή. Με αυτόν τον τρόπο δημιουργείτε δυναμικές ομάδες που σας επιτρέπουν να αντιμετωπίσετε παραγωγικά τις ανάγκες τους, επαναπροσδιορίζοντας στρατηγικά τον διδακτικό χρόνο ανάλογα με τις ανάγκες τους, είτε αυτό γίνεται με πρακτικά εργαστήρια, είτε με ποιοτικό χρόνο μαζί σας, είτε στέλνοντάς τους στο εργαστήριο υπολογιστών για να ξαναδούν το βίντεο της διάλεξης της ανεστραμμένης τάξης που εισάγει τη διδακτική σας ιδέα.

Η αλλαγή στους ρόλους και τις ομαδοποιήσεις μας θα αλλάξει αυτό που συνήθως βλέπουμε στις αίθουσες διδασκαλίας και στα μαθησιακά περιβάλλοντα. Δηλαδή, δεν θα βλέπαμε πλέον τον εκπαιδευτικό/εκπαιδευτή να στέκεται μπροστά στην τάξη και να δίνει διαλέξεις ή να παρουσιάζει σε ολόκληρη την τάξη χρησιμοποιώντας μια προσέγγιση που δεν είναι αποτελεσματική. Το πρόβλημα με τη διάλεξη/παρουσίαση σε ολόκληρη την τάξη ταυτόχρονα είναι ότι αγνοούμε το γεγονός ότι οι μαθητές μας:

- Έχουν διαφορετικά στυλ μάθησης
- Έχουν διαφορετικές μαθησιακές ανάγκες
- Ακούν με διαφορετικό ρυθμό

Και όταν προχωράμε και κάνουμε διάλεξη/παρουσίαση σε όλη την τάξη ταυτόχρονα, καταλήγουμε να διδάσκουμε στη μεσαία ή ενδιάμεση ομάδα της τάξης και έτσι:

Όσον αφορά την ομάδα των αρχαρίων, δεν τους βοηθάμε να οικοδομήσουν τα βασικά θεμέλια που θα χρειαζόνταν προκειμένου να χτίσουν και να βελτιωθούν, πράγμα που σημαίνει ότι θα πέφτουν όλο και περισσότερο με το πέρασμα του χρόνου. Όσον αφορά την ενδιάμεση ομάδα, θα τους διδάξουμε κάτι καινούργιο, αλλά όπως και με τις άλλες ομάδες, δεν θα είχαμε το χρόνο να εστιάσουμε πολύ στην εφαρμογή της γνώσης, καθώς θα έπρεπε να διδάξουμε ξανά την ίδια παρουσίαση στην ομάδα των αρχαρίων. Και όσον αφορά την ομάδα των προχωρημένων, θα βαρεθούν και δεν θα ασχοληθούν, επειδή δεν θα τους προκαλέσουμε περαιτέρω, πράγμα που σημαίνει ότι δεν θα μάθουν τίποτα καινούργιο.

Συνολικά, λοιπόν, αν παραμείνουμε στον σταθερό μας ρόλο του λέκτορα/παρουσιαστή είναι πολύ απίθανο να μην καταλήξουμε να μην προσφέρουμε κακές υπηρεσίες σε πολλούς από τους μαθητές μας. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο η αναγνώριση των διαφορετικών επιπέδων και η εργασία πάνω στην αποτελεσματική διαφοροποίηση είναι τόσο σημαντική. Αυτά προς το παρόν για τη Μικτή Μάθηση, αλλά αν θέλετε μερικές συμβουλές για το πώς να χρησιμοποιήσετε τη Μικτή Μάθηση για αποτελεσματική διαφοροποίηση, μη διστάσετε να επικοινωνήσετε μαζί μου μέσω LinkedIn.

Η παιχνιδιοποίηση αναγνωρίζει επίσης και δημιουργεί χρόνο για αποτελεσματική διαφοροποίηση. Γιατί; Επειδή έχει βρεθεί (ψυχολόγος Mihaly Csikszentimihayli) , ότι οι άνθρωποι αισθάνονται καλύτερα όταν προκαλούνται στο επίπεδο των δεξιοτήτων τους. Όταν δεν προκαλούνται ούτε υπο- ούτε υπερ-προκλήσεις καθώς το πρώτο μπορεί να οδηγήσει σε πλήξη και το δεύτερο σε άγχος και απογοήτευση και τα δύο οδηγούν σε αποδέσμευση. Και καθώς προχωρούν στο μαθησιακό τους ταξίδι με τη βοήθεια της επανάληψης και του χρόνου, το μαθησιακό περιβάλλον και η δυσκολία των προκλήσεων συμβαδίζουν με τις αυξανόμενες δεξιότητες και το επίπεδο των μαθητών. Η μικτή

μάθηση καθώς και η παιχνιδιοποίηση από τον σχεδιασμό επιτρέπουν αυτή την ευελιξία και την προσαρμογή.

Τα επίπεδα είναι απαραίτητα, καθώς γνωρίζουμε ότι σε κάθε τάξη ή μαθησιακό περιβάλλον το επίπεδο κατάκτησης του περιεχομένου μεταξύ των μαθητών ποικίλλει. Μια πρόταση σχετικά με τον τρόπο χρήσης των επιπέδων στην Παιχνιδιοποίηση είναι να έχουμε και πάλι τρία βασικά επίπεδα, τα οποία θα διευκολύνουν τον εκπαιδευτικό να αξιολογεί τους μαθητές και να μπορεί να προσφέρει συγκεκριμένη ανατροφοδότηση ανάλογα με τις σχετικές ανάγκες. Αυτά τα τρία κύρια επίπεδα μπορούν να είναι το Αρχάριος, το Ενδιάμεσο και το Προχωρημένο. Το επίπεδο Αρχάριος εισάγει το διδακτικό θέμα και είναι πιο εύκολο και απονέμει πόντους πιο γρήγορα, προκειμένου να αγκιστρώσει και να παρακινήσει τον εκπαιδευόμενο να θέλει να μάθει περισσότερα. Το ενδιάμεσο επίπεδο αρχίζει να εμβαθύνει στο διδακτικό περιεχόμενο και να διερευνά λεπτομέρειες και δεν είναι πολύ εύκολο αλλά ούτε και πολύ δύσκολο για να μπορέσουν οι εκπαιδευόμενοι να συμμετάσχουν. Πρέπει να παρέχει μια σταθερή βάση που να είναι τουλάχιστον θεωρητικά και εννοιολογικά κατανοητή από τον εκπαιδευόμενο πριν μπορέσει να προχωρήσει στο επόμενο επίπεδο. Το προχωρημένο επίπεδο διερευνά τις περιπλοκές και την πολυπλοκότητα του διδακτικού περιεχομένου. Απαιτεί από τον εκπαιδευόμενο να χρησιμοποιήσει την κριτική του σκέψη, την επίλυση προβλημάτων και τη δημιουργικότητά του για να επεξεργαστεί και να εφαρμόσει σκόπιμα τις προηγουμένως αποκτηθείσες θεωρητικές γνώσεις σε συνδυασμό με τις αποκτηθείσες δεξιότητές του. Το προχωρημένο επίπεδο είναι το πιο δύσκολο επίπεδο και ενώ είναι πιθανό μόνο ένα ποσοστό των εκπαιδευομένων να είναι σε θέση να πλοηγηθεί μόνο του, όλοι οι εκπαιδευόμενοι πρέπει να ενθαρρύνονται και να τους προσφέρεται η υποστήριξη που χρειάζονται προκειμένου να φτάσουν εκεί και να επιτύχουν. Μέσα σε αυτά τα τρία κύρια επίπεδα, μπορείτε να έχετε υποεπίπεδα για να παρουσιάσετε το διδακτικό σας περιεχόμενο σε μικρότερα εστιασμένα κομμάτια, ώστε να διευκολύνετε την κατάκτηση. Αυτά τα υποεπίπεδα θα πρέπει να παρουσιάζονται με λογική συνοχή και εξέλιξη, έτσι ώστε στην τελευταία πρόκληση του επιπέδου όλα αυτά τα κομμάτια μάθησης να μπορούν να ενωθούν για να δει ο μαθητής τη σύνδεση και τη λογική εξέλιξη της γνώσης με σαφήνεια. Ίσως θα θέλατε να εξετάσετε το ενδεχόμενο να προσφέρετε ένα επίπεδο διδασκαλίας ως προϋπόθεση για την είσοδο στο επίπεδο αρχαρίων. Αυτό μπορεί να έχει τη μορφή ενός βίντεο που θα πρέπει να παρακολουθήσουν πριν εισέλθουν στο παιχνίδι. Μόλις εισέλθουν ή αρχίσουν το παιχνίδι, ίσως θα θέλατε επίσης να τους δώσετε ένα περιορισμένο χρονικό διάστημα για ελεύθερο παιχνίδι προκειμένου να εξοικειωθούν με τους κανόνες και τους μηχανισμούς του παιχνιδιού, ώστε να μπορούν να επικεντρωθούν καλύτερα στην κατανόηση του περιεχομένου και την απόκτηση δεξιοτήτων μόλις μπουν επίσημα στο παιχνίδι.

Πηγή: Google Tech Talk I Sebastian Deterding, 2011